

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/apdp.v97.2023.5>

Ю. О. Рашед

ПІДСТАВИ ТА ПОРЯДОК МЕДИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ЧЛЕНІВ СІМЕЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я МВС

Постановка проблеми. Обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС є особливою формою соціального забезпечення окремо визначеної категорії населення нашої держави. За своїм змістом вона походить від декларованої Конституцією України гарантії про те, що кожна людина має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування [1]. Однак, реалізація медичного обслуговування населення країни передбачає не тільки наявність права та юридичних засад, але й відповідного практичного механізму, особливості якого можуть залежати від організаційно-правових принципів надання медичних послуг тим чи іншим суб'єктам. Прикладом є лікування членів сімей поліцейських закладами охорони здоров'я МВС порядок та умови якого є цілком унікальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання щодо медичного обслуговування поліцейських та членів їх сімей у своїх наукових працях розглядали: В.О. Галай, А.М. Коваль, Г.В. Колісникова, В.В. Копейчиков, В.А. Устименко, О.В. Шаповалова та інші. Водночас, незважаючи на чималий науковий доробок, в юридичній літературі відчувається брак комплексних наукових досліджень, присвячених характеристиці умов та порядку медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС.

Саме тому **мета статті** полягає у тому, щоб розкрити зміст підстав і особливостей порядку медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС.

Виклад основного матеріалу. Розпочати аналіз варто з підстав медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС, так як, на наш погляд, ця категорія має першочергове значення у порівнянні із порядком. Так, первинною умовою, тобто, обставиною, яка надає можливість на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС – це сімейна спорідненість певних осіб із поліцейським, тобто, їх належність до переліку членів його сім'ї. Водночас, зазначена умова має важливе уточнення. Так, далеко не кожний член сім'ї поліцейського має право на медичне обслуговування. Відповідно до Закону України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VIII право на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС мають дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років [2].

Іншою умовою медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС є наявність відповідного закладу в межах проживання вказаних осіб. Так, система закладів охорони здоров'я Міністерства внутрішніх

справ України є значно меншою, порівняно із установами аналогічного характеру інших форм власності та підпорядкованості. Наприклад, в Наказі Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою (асистентів фармацевтів), посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я» від 28.10.2002 №385 (далі – МОЗ) вказано, що, наприклад, однопрофільні лікарняні заклади створюються для надання медичної допомоги населенню певної території (міста, району), спеціалізовані - для надання спеціалізованої медичної допомоги населенню регіону (республіки, області, міста в містах Києві, Севастополі). [3]. Тобто, заклади охорони здоров'я МОЗ є значно розгалуженішими та створюються із максимальною відповідністю адміністративно-територіальному поділу країни. Що стосується закладів охорони здоров'я МВС, то вони, як правило, закріплюють в межах відповідної області або якоїсь одної території. Наприклад, Центральна поліклініка МВС, згідно до Положенням про неї функціонує в місті Києві [4]. Отже, з метою отримання медичних послуг в закладах охорони здоров'я МВС члени сімей поліцейських, які мають на це право, повинні звертатись до установ, що можуть знаходитись досить далеко від місця їх проживання. При цьому, направлення їх до закладів охорони здоров'я інших форм власності та підпорядкованості для отримання безоплатного, пільгового медичного обслуговування, не обумовлено законодавством про діяльність НПУ та відомчими актами МВС.

Говорячи про порядок медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС, то він є різним в питанні безпосередньо отримання медично-лікувальних послуг, а також реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку у відповідних медичних реабілітаційних центрах, санаторіях тощо. Так, за загальним правилом, згідно до статей Закону України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VIII, члени сімей поліцейських (дружина (чоловік), діти до 18 років, а в разі їх навчання у вищих навчальних закладах - до 23 років), а також члени сімей поліцейських, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час проходження служби в поліції (у тому числі під час участі в міжнародних миротворчих операціях), мають право на безоплатне медичне обслуговування в закладах Міністерства внутрішніх справ України. Крім того, право на медичне обслуговування у закладах охорони здоров'я МВС також мають громадяни України з числа колишніх поліцейських, які були звільнені зі служби за станом здоров'я, за віком, у зв'язку із скороченням штату, та члени їхніх сімей [2].

Однак, безпосередньому моменту отримання медичних послуг передують процедура відповідного оформлення членів сімей поліцейських як таких, що мають право на лікування у закладах здоров'я органів МВС. Так, відповідно до Наказу МВС «Про затвердження Інструкції про порядок медичного обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС» від 03.06.2016 №1462 підрозділи кадрового забезпечення: апарату МВС, територіальних органів з надання сервісних послуг МВС, закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління МВС;

головного органу військового управління НГУ, органів військового управління оперативно-територіальних об'єднань НГУ, з'єднань, військових частин (підрозділів), вищих військових навчальних закладів, навчальних військових частин (центрів), баз, закладів охорони здоров'я та установ; центрального органу управління поліцією, територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів поліції, науково-дослідних установ та установ забезпечення, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Національної поліції; апарату ДМС, її територіальних органів та територіальних підрозділів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління ДМС, у кінці кожного року подають до закладів охорони здоров'я МВС за місцем розташування списки осіб, які прикріплюються на медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС [5].

Водночас, порядок отримання санаторно-курортних, реабілітаційних та інших таких послуг є значно ширшим, що у першу чергу пов'язано зі змістом та відмінністю останніх. Варто зауважити, що реабілітація, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок – це особливі типи медичних послуг, які націлені на підтримку високого рівня стану здоров'я, профілактику захворювань, відновлення фізичних можливостей організму поліцейського та членів його сім'ї. Реалізація цих послуг потребує особливого підходу та значно більшого часу, на відміну від заходів лікування якогось конкретного захворювання, що розвивається активно. Цей аспект прямо впливає на питання організації санаторно-курортного лікування, оздоровлення, відпочинку та реабілітації в закладах охорони здоров'я МВС.

Відповідно до загальних правил закріплених в Законі України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VIII, поліцейські та члени їхніх сімей мають право на пільгове реабілітаційне, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок у медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України за рахунок бюджетних коштів, визначених на утримання Міністерства внутрішніх справ України. Члени сімей поліцейських, які загинули (померли) під час проходження служби в поліції, мають право на безоплатне санаторно-курортне лікування та оздоровлення один раз на два роки [2].

Безпосередній порядок реалізації вказаних медичних послуг окреслено у Наказі МВС «Про затвердження Порядку пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України поліцейських, деяких інших категорій осіб та членів їх сімей» від 14.12.2015 №1568. Відповідно до його положень, пільгове реабілітаційне, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок вищезазначених категорій осіб здійснюється в межах видатків, передбачених у кошторисі на утримання відповідних медико-реабілітаційних центрів (далі – МРЦ) та лікарень відновного лікування (далі – ЛВЛ), санаторіям, будинкам відпочинку, пансіонатам та оздоровчим закладам МВС. Медична реабілітація та санаторно-курортне лікування забезпечують послідовність попереднього лікування в закладах

охорони здоров'я МВС. **Висновок** про їх необхідність з вибором МРЦ (ЛВЛ) приймається медично-відбірковими комісіями (далі - МВК) закладів охорони здоров'я МВС та МВК Управління медичного забезпечення та реабілітації Міністерства внутрішніх справ України (далі - УМЗР МВС). Медична реабілітація, санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок проводяться відповідно до нормативно-правових актів з максимальним використанням природно-кліматичних лікувальних чинників у поєднанні з лікувальним режимом, медикаментозною терапією, фізіотерапією, дієтотерапією, лікувальною фізкультурою та іншими методами лікування [6].

Направлення особи на медичну реабілітацію, оздоровлення, відпочинок та санаторно-курортне лікування до МРЦ (ЛВЛ) здійснюється за її згодою, що оформлюється заявою/рапортом про надання медичної реабілітації/санаторно-курортного лікування/оздоровлення та відпочинку, відповідно до медичних показань для направлення на медичну реабілітацію та санаторно-курортне лікування до оздоровниць відповідного профілю та за відсутності протипоказань [6]. Підставою для розгляду МВК питання про направлення на медичну реабілітацію або санаторно-курортне лікування є висновок лікарсько-консультативної комісії (далі - ЛКК) закладу охорони здоров'я МВС про відбір на медичну реабілітацію. Наявність медичних показань та протипоказань щодо направлення на медичну реабілітацію та санаторно-курортне лікування, оздоровлення та відпочинок встановлює лікуючий лікар на підставі даних диспансерного нагляду, результатів попереднього лікування і діагностичних обстежень. При цьому, лікарі, які направляють хворого на медичну реабілітацію та санаторно-курортне лікування, організовують усі медичні (діагностичні) обстеження залежно від характеру і стадії захворювання, а також за наявності певних показань забезпечують консультацію хворого у відповідних спеціалістів [6].

Для санаторно-курортного лікування, відпочинку та оздоровлення члени сімей поліцейських мають отримати путівку. Згідно із Законом України «Про національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VIII поліцейські сплачують 25 відсотків, а члени їхніх сімей - 50 відсотків собівартості путівки в таких закладах та інших відповідних закладах, що визначаються Міністерством внутрішніх справ України [2]. Разом з тим, Наказом МВС «Про затвердження Порядку пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України поліцейських, деяких інших категорій осіб та членів їх сімей» від 14.12.2015 №1568 передбачено також отримання пільгових путівок [6].

Враховуючи викладене, санітарно-курортне лікування, а також надання оздоровчих, реабілітаційних медичних послуг та послуг з відпочинку в спеціалізованих закладах охорони здоров'я МВС передбачає:

- по-перше, встановлення спеціальними колегіальними медичними підрозділами закладів охорони здоров'я МВС підстав та показників стану здоров'я для відправлення особи на оздоровлення, відпочинок, санаторно-курортне лікування та медичну реабілітацію;

- по-друге, прийняття та оформлення рішення про направлення особи на оздоровлення, відпочинок, санаторно-курортне лікування та медичну реабілітацію спеціальними підрозділами закладів охорони здоров'я МВС.

Висновки. Проведений аналіз показав, що на сьогоднішній день у досліджуваній сфері існує ряд проблем. Зокрема, на нашу думку, необхідним є розширення переліку осіб, які відносяться до членів сім'ї поліцейського. Так, дружина, чоловік та діти далеко не завжди присутні в сім'ї поліцейського, який може ділити свій побут і з іншими близькими особами, зокрема, братами, сестрами, дідом, бабою, племінницею чи племінником, тощо. Внаслідок різних життєвих обставин ці особи можуть знаходитись на утриманні поліцейського та проживати з ним безпосередньо. У такому випадку їх медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я системи МВС є важливою умовою державної підтримки та соціального забезпечення самого поліцейського, що в окремі частині полегшить процес догляду за близькими. У зв'язку із цим, до умов медичного обслуговування членів сім'ї поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС варто додатково віднести наявність родинних зв'язків із поліцейським, поділ із ним побуту та проживання однією сім'єю.

Окрім того, варто відзначити, що відповідно до існуючого порядку, облік та направлення до закладів охорони здоров'я МВС, відомості про осіб - членів сімей поліцейських, які прикріплюються на медичне обслуговування у вказані заклади здійснюється підрозділами кадрового забезпечення органів поліції, що, на наш погляд, суттєво ускладнює реалізацію вказаними суб'єктами права на отримання медичних послуг. Більш доцільним та логічним є внесення у відомчі нормативно-правові акти змін, які б надали можливість членам сімей поліцейським особисто звертатись у відповідні заклади охорони здоров'я МВС із пред'явленням документів, що посвідчують наявність родинних зв'язків із співробітником НПУ. Такий порядок забезпечить не тільки оперативність організації отримання медичних послуг членами сімей поліцейських, але й свободу обрання відповідного закладу охорони здоров'я.

Виправлення наведених недосконалостей, звичайно, поверхнево вплине на підвищення рівня та якості медичних послуг, проте, суттєво вдосконалив організаційно-правові засади медичного обслуговування членів сімей поліцейських та доступність цієї важливої гарантії їх соціального забезпечення.

Література

1. Конституція України: закон від 28.06.1996 №254к/96-ВР // *Офіційний вісник України*. 2010. №72/1. ст.2598.
2. Про національну поліцію: закон від 02.07.2015 №580-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №40-41. ст.379.
3. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою (асистентів фармацевтів), посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я: наказ від 28.10.2002 №385 // *Офіційний вісник України*. 2002. №46. ст.2116.
4. Про затвердження Положення про Центральну поліклініку Міністерства внутрішніх справ України: наказ від 03.02.2016 №77 // *Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України*.

ни. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/documents/normativno-pravovi-akti/departament-oxoroni-zdorovya/nakaz-mvs-vid-03022016-77-pro-zatverdzennya-polozennya-pro-centralnu-polikliniku-ministerstva-vnutrisnix-sprav-ukrayini-u-redakcii-nakazu-mvs-vid-10072018-584>.

5. Про затвердження Інструкції про порядок медичного обслуговування в закладах охорони здоров'я МВС: наказ від 03.06.2016 №462 // *Офіційний вісник України*. 2016. №57. ст.1987.

6. Про затвердження Порядку пільгового реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, оздоровлення та відпочинку в медичних реабілітаційних центрах, санаторіях, будинках відпочинку, пансіонатах та оздоровчих закладах Міністерства внутрішніх справ України поліцейських, деяких інших категорій осіб та членів їх сімей: наказ від 14.12.2015 №1568 // *Офіційний вісник України*. 2016. №8. ст.395.

Анотація

Рашед Ю. О. Підстави та порядок медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС. – Стаття.

У статті, на підставі аналізу положень чинного законодавства України, встановлено та окреслено умови медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС. Акцентовано увагу на специфіці порядку медичного обслуговування членів сімей поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС та наголошено на відмінності механізмів загального надання медичних послуг та реабілітаційного, санаторно-курортного лікування, тощо. Зроблено висновок про необхідність розширення переліку осіб, які відносяться до членів сім'ї поліцейського. Так, дружина, чоловік та діти далеко не завжди присутні в сім'ї поліцейського, який може ділити свій побут і з іншими близькими особами, зокрема, братами, сестрами, дідом, бабою, племінницею чи племінником, тощо. Внаслідок різних життєвих обставин ці особи можуть знаходитись на утриманні поліцейського та проживати з ним безпосередньо. У такому випадку їх медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я системи МВС є важливою умовою державної підтримки та соціального забезпечення самого поліцейського, що в окремій частині полегшить процес догляду за близькими. У зв'язку із цим, до умов медичного обслуговування членів сім'ї поліцейських в закладах охорони здоров'я МВС варто додатково віднести наявність родинних зв'язків із поліцейським, поділ із ним побуту та проживання однією сім'єю. Окрім того, варто відзначити, що відповідно до існуючого порядку, облік та направлення до закладів охорони здоров'я МВС, відомості про осіб - членів сімей поліцейських, які прикріплюються на медичне обслуговування у вказані заклади здійснюється підрозділами кадрового забезпечення органів поліції, що, на наш погляд, суттєво ускладнює реалізацію вказаними суб'єктами права на отримання медичних послуг. Більш доцільним та логічним є внесення у відомчі нормативно-правові акти змін, які б надали можливість членам сімей поліцейським особисто звертатись у відповідні заклади охорони здоров'я МВС із пред'явленням документів, що посвідчують наявність родинних зв'язків із співробітником Національної поліції України. Такий порядок забезпечить не тільки оперативність організації отримання медичних послуг членами сімей поліцейських, але й свободу обрання відповідного закладу охорони здоров'я.

Ключові слова: заклади охорони здоров'я МВС, медичне обслуговування, члени сімей поліцейських, Національна поліція України.

Summary

Rashed Yu. O. Conditions and procedures for medical care of family members of police officers in health care institutions of the Ministry of Internal Affairs. – Article.

The article, based on the analysis of the provisions of the current legislation of Ukraine, establishes and outlines the conditions of medical care for members of the families of police officers in health care institutions of the Ministry of Internal Affairs. Attention is focused on the specifics of the order of medical care for family members of police officers in health care institutions of the Ministry of Internal Affairs, and differences in the mechanisms of general provision of medical services and rehabilitation, sanatorium-resort treatment, etc. are emphasized. It was concluded that it is necessary to expand the list of persons who belong to the policeman's family members. Yes, the wife, husband and children are far from always present in the family of a policeman, who may share his life with other close persons, in particular, brothers, sisters, grandfather, grandmother, niece or nephew, etc. Due to various life circumstances, these persons

may be dependent on a police officer and live with him directly. In this case, their medical care in health care institutions of the Ministry of Internal Affairs system is an important condition for state support and social security of the policeman himself, which in a separate part will facilitate the process of caring for loved ones. In this regard, the conditions of medical care for family members of police officers in health care institutions of the Ministry of Internal Affairs should additionally include the presence of family ties with the police officer, sharing a household with him, and living in the same family. In addition, it is worth noting that, according to the existing procedure, registration and referral to health care institutions of the Ministry of Internal Affairs, information about persons - family members of police officers who are attached to the specified institutions for medical care is carried out by personnel support units of police bodies, which, according to our point of view significantly complicates the implementation of the right to receive medical services by the specified subjects. It is more expedient and logical to make changes to departmental legal acts that would enable family members of police officers to personally apply to the relevant health care institutions of the Ministry of Internal Affairs with the presentation of documents proving the existence of family ties with an employee of the National Police of Ukraine. Such an order will ensure not only the efficiency of the organization of receiving medical services by members of the policemen's families, but also the freedom to choose the appropriate health care institution.

Key words: health care facilities of the Ministry of Internal Affairs, medical care, members of policemen's families, National Police of Ukraine.